

Трохимчук С. В.,

д.і.н., проф., заст. голови Львівського обласного відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів, м. Львів

ВИТОКИ І ЗАСАДИ АНТИУКРАЇНСЬКИХ ВИПАДІВ ПОЛЬСЬКИХ ШОВІНІСТИЧНИХ СИЛ

***Анотація.** У статті розглядаються польські шовіністичні доктрини та ідеї, які протягом певного історичного періоду сформували зверхнє та імперське ставлення поляків до сусідів, особливо до українців, що впродовж століть чинили найбільш відчайдушний опір польській експансії.*

Ключові слова: Польща, поляки, польська еліта, Україна, українці, Європейський Союз, доктрина.

Trokhymchuk S. V.,

Doctor of History, Professor, Deputy Head of the Lviv regional Department of all-Ukrainian Union of veterans, Lviv

THE ORIGINS AND PRINCIPLES OF AGAINST UKRAINE ATTACKS POLISH CHAUVINISTIC FORCES

***Abstract.** The article discusses the Polish jingoistic doctrines and ideas within a certain period formed the Imperial and arrogant attitude of the poles to the neighbors, especially Ukrainians, who for centuries were the most desperate resistance of the Polish expansion.*

Keywords: Poland, Polish, Polish elite, Ukraine, Ukrainians, the European Union, the doctrine.

Постановка проблеми. Польська держава, як і весь Європейський Союз, переживає перманентну кризу через наплив мігрантів з Сирії та Африки, соціальні конфлікти, небезпечне зростання крайніх правих сил, т. з. євроскептиків. Партія ПiС після тріумфальних парламентських виборів, коли вона отримала, вперше за останні чверть століття, абсолютну одноосібну більшість в Сеймі та Сенаті, почала різко втрачати популярність у суспільстві. Для підвищення престижу потрібні були певні акції, які б покращили ситуацію. Найлегшим шляхом було зіграти антиукраїнську карту, бо бити лежачого можна без належної відповіді. Нічого страшного, що це ніж у спину найближчому сусіду та приятелеві, який бореться за свою та їхню свободу. Ще не таке вимушені були витерпіти покiрні українці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Антиукраїнські настрої польської еліти, та й значної частини поспільства, мають давні та стійкі корені, вони формувалися і підтримувалися польськими геополітичними доктринами, які освячували та виправдовували окупацію українських етнічних земель, асиміляцію та окатоличення українців, утримання їх на положенні рабів, дешевої робочої сили. І ще до сьогодні в устах поляка-шовініста до слова «українець» додається епітет «бидло», «кабан», «свиня» тощо.

Імперська, загарбницька політика польських владик ґрунтувалася на загарбницькій доктрині «від моря до моря», творцем якої був історик і політик ХУП століття єпископ М. Кромер. Він стверджував, що Русь, Подiлля, Полісся належать Польщі, яка їх здобула від міфічних язигів-іранців. Пізніше ці землі відторгли від Польщі, а Люблінська унія повернула їх у рідне лоно. Але ніколи Польська держава не сягала берегів Чорного та Азовського морів, та «ідея великої історичної Польщі» жива і сьогодні у свідомості багатьох політиків, вчених.

Проявом нібито вищості польської нації над сусідами була і є ідея «культурної місії». Польську передову культуру бунтівне українське чи інше населення не сприймало добровільно, а тому потрібно було нав'язувати її «огнем і мечем», методом колоніального терору. До цього дійства примикає специфічна польська модель католицизму у формі т. з. антемуралс (передмур'я), який, як істинне християнство, є форпостом проти нехристів і антихристиянського варварства. Східний кордон його проводять вздовж

лінії контактів католицизму і православ'я (в тому числі й греко-католиків), а тому роллю польських католиків є повернення до християнства східних племен.

Властиво лише польською формою расизму є доктрина «сарматизму». Вона полягає у тому, що нібито польська шляхетська верхівка наділена особливими аристократичними рисами, успадкованими від сарматських (іранських) предків. Але поляків і сарматів відділяли сотні кілометрів простору, на якому мешкали українці, вони властиво отримували сарматські гени, а не наші західні сусіди. Це довели генетики. Сарматизм у Польщі трансформувався в ідею особливого шляхетського і шляхетного народу, доповнився ідеєю шовінізму, національної вищості поляків над українцями, білорусами і литовцями.

Всі ці маячні доктрини та ідеї сформували те зверхнє та імперське ставлення до сусідів, особливо до українців, які чинили найбільш відчайдушний опір польській експансії. Індикатором цього може бути політика польської влади та суспільства на події, які дістали назву волинська «різанина» (у польському трактуванні). Ці події не можна трактувати окремо, як якусь особливу акцію, без зв'язку з іншими подіями і фактами польсько-українських стосунків на певному етапі їх розвитку. Волинську проблему слід розглядати як складову частину і прояв тих складних стосунків між українцями і поляками, які склалися на конкретному відрізку часу - від 1918 по 1951 рік.

З допомогою Антанти та більшовицької Росії (горезвісна Ризька угода 1921 р.) відроджена Польща загарбала і ліквідувала ЗУНР, прилучила Волинь (всього української території у 180 000 квадратних кілометрів). Нарада амбасадорів Антанти у 1923 році дозволила Польщі окупувати і тимчасово управляти українськими землями за певних умов. Польща повинна була надати цим землям автономію, сприяти розвитку освіти, культури, господарства, відкрити український університет, а через 25 років організувати референдум про подальшу долю краю. Жодної з цих умов польський імперський режим так і не виконав. На українських етнічних землях почалися насильницька асиміляція й окатоличення українського населення, позбавлення його прав і свобод, економічний і соціальний гніт, заселення їх польськими поселенцями - осадниками (солдатами й офіцерами польської армії та поліції). Всього переселено 70 000 родин, яким безкоштовно надали 60 000 гектарів родючих земель, різні позики, пільги та привілеї. Це були своєрідні наглядчі над українським населенням. Колоніальний розбій включав так звані пацифіковані (умиротворення), ліквідацію українських шкіл, закладів «Просвіти», закриття і знищення українських храмів, будівництво для українців тюрем і концентраційних таборів (Берега Каргузька).

Вихованню в українців ненависті до поляків сприяла нахабна політика польських осадників, які вважали, що підкорили українські етнічні землі назавжди та які в силу своєї моральної колонізаторської ущербності принижували національну гідність українців, повсякчас демонструючи свою вищість. Ось як описує виховний момент заслужений лікар України Адам Гела (1928-2012): «Ми, молоді хлопці, віку 8-12 років, пасли корови і гуси на луці. Тут на бричці їде дідич села Сторонибаби поблизу Красного зі своїм сином, нашим однолітком. Зупиняється біля нас і голосно говорить своєму синові: «Синку, попач на те бидло, тих свіні – то твої невольнікі, а ти бенджеш їх панем». Ми дрижали зі страху, бо такому пану в міжвоєнній Польщі було все дозволено». Після такого уроку наше покоління виробило відповідне ставлення до поляків як до підлих колонізаторів, а воєнне лихоліття привело і до збройного опору.

Шалений тиск окупантів викликав адекватний опір українців не було іншого виходу, як боротися за своє виживання, свою свободу. Власне польський міжвоєнний напівфашистський режим породив для нас УВО, ОУН, покликав до активної політичної діяльності таких провідників нації, як Євген Коновалець, Андрій Мельник, Степан Бандера, Тарас Бульба-Боровець, Роман Шухевич, Василь Кук та ряд інших. Тепер польське керівництво хоче заставити нас самих шельмувати і знеславити наших провідників-героїв, ним же спонуканих до боротьби з нею як колонізатором.

Під час гітлерівської окупації польські еміграційний уряд та підпілля намагалися створити належні умови для наступного прилучення українських земель до відновленої після війни польської держави. Був ними кинутий клич: «Українців за Збруч!». Українські визвольні сили відповіли: «Поляків за Буг і Сян!» Ці змагання переросли в етнічні чистки, збройні протистояння. А ще підключився старший брат зі Сходу, який вміло розпалював розбрат. Наведу приклад.

Весною 1943 року на хуторі між селами Оришківці, Козачки, Осники і Молотків Лановецького району на Тернопільщині по-звірячому була замордована велика родина ополяченого Омелька Мацюка, син якого Микола керував польською поліцією у м. Кременець. На місці злочину знайшли кінський

паспорт селянина з села Молотків. Це стало причиною того, що головорізи М. Мацюка 30 квітня 1943 року повністю зруйнували село Молотків, людей вбивали і спалили живцем у церкві. Всього загинуло 617 осіб. Ще близько сотні людей вбили у селах Козачки й Осники. Тепер істориками документально доведено, що родину Мацюків вбили агенти керівника радянських партизан з сусідньої Хмельниччини генерала А. Одухи, Героя Радянського Союзу, щоб розпалити польсько-українську ворожнечу. Це сталося за 71 день до 11 липня, яке поляки вважають початком Волинської трагедії.

У рішенні польського Сейму про встановлення Дня пам'яті (11 липня) за загиблими поляками, нібито замордованими українськими націоналістами з ОУН-УПА в результаті т. зв. Волинської різанини, є занадто багато брехні, перекручень, неточностей. По-перше, ці землі не були східними кресами Речі Посполитої Польщі як самостійної держави, якої у 1943 році формально і фактично не існувало. Офіційно, і це визнав світ, це були Західні області УРСР, тимчасово окуповані гітлерівською Німеччиною, які відносилися до рейхскомісаріату Україна з центром у Рівному на чолі з другом поляків гауляйтером Еріхом Кохом.

По-друге, у протистоянні українців з поляками на волинських землях України загинуло не 100 000 мирних польських мешканців, як вказується у рішенні Сейму, а значно менше. Українські вчені доводять, посилаючись на наші та польські достовірні джерела, що у цьому протистоянні загинуло 18 000 поляків, інші цифри – від лукавого. Але це приблизні дані. Потрібно нашим і польським дослідникам вивчити всі доступні матеріали, не оминати жодної жертви. Польськими дослідниками достовірно документально доведено, що 11 липня 1943 року не було 100 нападів на польські села, а 11-12 липня зафіксовано лише 12 таких нападів. У рішенні польського Сейму відчувається якась біологічна ненависть до українських патріотів, які жертвовно боролися за національне визволення від окупантів. Вся ж боротьба велася на українських етнічних землях, не зафіксовано жодного нападу на поляків на польських історичних землях.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Таким чином, рішення польського Сейму про т. зв. Волинську різанину є відрижкою старих імперських амбіцій, відвертого україножерства, спрямованих на внутрішнього споживача для підвищення престижу правлячого режиму. У міжнародному плані – це ніж у спину Україні в час, коли вона веде жертвну війну проти ворога всього цивілізаційного світу, в тому числі й за свободу та майбутнє польського народу.